

Raport bianual (2021-2022)

privind implementarea Strategiei de dezvoltare a Curții de Conturi 2021-2025

Strategia de dezvoltare (SD) a Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) pentru perioada 2021-2025 a fost aprobată prin HCC nr. 61 din 10 decembrie 2020, și stabilește calea ce urmează să o parcurgă Instituția Supremă de Audit a Republicii Moldova pentru a consolida sprijinul oferit entităților auditate în remedierea deficiențelor existente, abordând prioritățile și acțiunile Guvernului, precum și performanța individuală a autorităților publice, astfel contribuind la buna guvernare.

În prima etapă a implementării SD, Curtea de Conturi a tins să întreprindă activități menite să consolideze bazele instituționale și normativ-metodologice, necesare atingerii impactului dorit. În acest aspect, un impact major asupra respectivului proces l-au avut recomandările emise urmare a evaluării „peer review” asupra activității instituționale, axate pe domenii precum: independență și cadrul legal; guvernare; audit financiar (proces și calitate, raportarea și obținerea rezultatelor); relațiile cu părțile interesate externe.

Urmare a prezentării rezultatelor evaluării „peer review”, Curtea de Conturi a luat act de constatările expuse în raport, asigurând interconectarea acestora cu parcursul de dezvoltare strategic asumat. În acest sens, limitările normative identificate de echipa de evaluare au fost comunicate părților implicate în procesul decizional, fiind promovată necesitatea ajustărilor cadrului normativ aplicabil activității instituționale cât și a practicilor existente în cadrul instituției. Nu în ultimul rând, conform recomandărilor evaluării sus-menționate au fost aduse îmbunătățiri semnificative aspectelor metodologice aferente auditului financiar, dar și cadrului metodologic aferent altor tipuri de audit, pentru le alinia la bunele practice internaționale.

În acest sens, instituția a înregistrat progrese în atingerea obiectivelor strategice trasate, prezentate succint în cele ce urmează.

PILONUL I: Contribuirea la buna gestiune a banilor publici prin creșterea impactului activității de audit

În prima etapă de dezvoltare strategică, Curtea de Conturi a elaborat și aprobat „spre testare” Ghidul privind sistemul de management al calității, care instituie un **nou sistem instituțional de management al calității, menit să instituționalizeze practicile existente în cadrul Curții de Conturi pentru conformarea la redacția curentă a ISSAI 140**. Respectivul a fost elaborat cu suportul partenerilor de dezvoltare din cadrul Oficiului național de audit al Suediei, cât și a expertului UE care oferă sprijin CCRM în dezvoltarea instituțională; și conține prevederi cu privire la procedurile instituționale necesare asigurării eficacității activității instituției prin îmbunătățirea întregului sistem de management al calității, inclusiv a calității auditurilor și altor activități conexe.

Totodată, în scopul asigurării adeziunii la direcțiile strategice instituționale, în anul 2021, a fost aprobată **Strategia de audit 2022-2024**, care trasează direcțiile generale ale activității de audit, inclusiv pe principalele tipuri de audit, prioritizând activitățile de audit în baza domeniilor de risc și de interes sporit pentru cetățeanul de rând. Sub aspect analitic, a fost elaborat **compendiul instituțional cu zonele cu diferit nivel și natură a riscului existent aferent domeniilor de audit**, fiind utilizat în exercițiul de planificare a activității de audit și selectare a tematicilor de audit prioritare reieșind din resursele umane disponibile.

Sub aspectul **consolidării capacitățile de realizare a auditului performanței**, în perioada 2021- 2022, în baza bunelor practici ale instituțiilor supreme de audit cercetate și discutate de experții UE ce oferă consultanță în domeniu, **a fost elaborat și aprobat, în redacție nouă, Manualul de audit al performanței**. Reieșind din faptul că la nivel instituțional există consensul asupra necesității de specializare exclusivă a auditorilor performanței, în prima etapă de implementare a SD instituția a asigurat specializarea echipelor de audit al performanțelor, reieșind din domeniile auditate și competențelor acumulate în cursul activității de audit realizate.

În perioada 2021-2022, eforturile instituționale în **fortificarea domeniului raportării financiare în entitățile publice** s-a axat pe exercitarea misiunilor de audit financiar obligatorii, cât și pe ajustarea cadrului normativ metodologic aferent respectivului tip de audit conform recomandărilor emise de echipa de evaluare „peer review”. Concomitent, reprezentanții CCRM au asigurat linii de conlucrare deschise cu

Ministerul Finanțelor, în calitate de autoritate responsabilă de elaborarea cadrului de raportare financiară în sectorul public, fiind desfășurate ședințe de discuții cu reprezentanții acestuia pe diverse aspecte, inclusiv consolidarea instrumentelor de control intern managerial. Necesară de menționat este și includerea reprezentanților Curții de Conturi în componența grupurilor de lucru implicate în asigurarea implementării mecanismului de coordonare a procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, pentru domeniile Control financiar (GL 32) și Prevederi financiare și bugetare (GL 33)

Dezvoltarea capacităților instituționale de desfășurare a misiunilor de **audit al conformității** s-a axat pe testarea cadrului normativ metodologic existent, cât și testarea provizorie a noilor prevederi ale redacției noi la Ghidului privind auditul conformității. Pe parcursul anilor 2021-2022, suport la acest aspect a fost oferit de către partenerii de dezvoltare a instituției, care au contribuit la definitivarea cadrului metodologic aferent auditului conformității, care urmează a fi pus în aplicare în ciclul de audit 2023.

Mai mult ca atât, pe parcursul primei etape de implementare a SD, CCRM a oferit atenție deosebită schimbului de experiențe și practici instituționale în domeniul, inclusiv prin organizarea unor ședințe de lucru la tematici tangente tuturor tipurilor de audit desfășurate, cât și misiuni de revizuire „la rece” și „la fierbinte” desfășurate asupra misiunilor de audit al performanței.

Pentru îmbunătățirea și consolidarea managementului instituțional și eliminarea deficiențelor constatate de audit în cadrul entității auditate, conform obiectivului strategic trasat, CCRM a întreprins măsuri menite să **sporească impactul recomandărilor de audit**. În acest sens, pe parcursul anilor 2021 și 2022, Curtea de Conturi a dezvoltat instrumentul de monitorizare a gradului de implementare a recomandărilor de audit – sistemul informațional automatizat (SIA) „Audit CCRM”, pentru a oferi posibilitate entităților auditate de a comunica și interacționa cu Curtea de Conturi în procesul implementării recomandărilor, în format digital, facilitând procesul de monitorizare, contribuind astfel la atingerea rezultatelor scontate. Noile capacități funcționale au fost lansate în anul 2022, astfel încât până finele anului, 19 entități publice, precum BNM, ANRE și 9 autorități publice centrale de specialitate, au fost dispus de conturi în SIA.

**PILONUL II: Dezvoltarea durabilă a Curții de Conturi
pentru asigurarea auditurilor de înaltă calitate**

Dezvoltarea durabilă a instituției reprezintă un punct focal al activităților desfășurate în perioada 2021-2022, astfel încât a crea condițiile necesare catalizării procesului de implementare a ambițiilor strategice ale CCRM. În acest sens, urmare a recomandărilor echipei evaluării „peer review”, pentru a asigura implementarea recomandărilor acestea la capitolul **obținerii independenței instituționale conform cerințelor standardelor internaționale ale INTOSAI**, la primă etapă au fost realizate acțiuni care nu necesitau modificarea legislației și a Constituției Republicii Moldova, precum:

- adresări oficiale argumentate către MF privind modificarea regimului de salarizare în condițiile legislației în vigoare;
- adresări oficiale către Comisia de control al finanțelor publice referitor la examinarea posibilității de a propune un amendament la proiectul Legii BS pentru a. 2023 privind salarizarea personalului CCRM;

Totodată, a fost elaborat și aprobat proiectul Conceptului **structurii organizaționale a CCRM** în limitele prevederilor legale existente, care este menit să ofere o viziune clară asupra realității existente din punct de vedere funcțional și organizațional în cadrul instituției și de a oferi soluții de eficientizare și raționalizarea modului în care vor fi folosite resursele organizației pentru transpunerea planurilor sale strategice în acțiune. O atenție deosebită în cadrul respectivului document s-a oferit argumentărilor aferente necesității de **specializare exclusivă a auditorilor în desfășurarea auditului performanței** (aspect tangente Obiectivului 1.2. din Pilonul I, SD), cât și **necesității de atribuire a sarcinilor analitice și de pronosticare** către o subdiviziune structurală a CCRM (aspect tangente Obiectivului 2.4 din Pilonul II, SD). În baza acestui document analitic, în luna aprilie 2023 a fost aprobată structura organizatorică a Aparatului Curții de Conturi și efectivul-limită al acestuia.

Cu suportul partenerilor de dezvoltare din cadrul Oficiului Național de Audit al Suediei (ONAS) a fost elaborat și aprobat Cadru de competențe profesionale al Curții de Conturi, care transpune prevederile ISSAI 150 și instituie un sistem de management al competențelor în cadrul ISA prin intercalarea rigorilor de competențe profesionale în **procesele operaționale aferente gestiunii resurselor umane**. Totodată, la acest aspect Curtea de Conturi a fost printre cele 13 instituții supreme de audit din cadrul comunității INTOSAI, care a fost selectată spre participare în cadrul programului inițiativei de dezvoltare a INTOSAI (IDI INTOSAI) – TOGETHER, care are drept scop

fortificarea gestiunii resurselor umane în cadrul ISA. Raportul de autoevaluarea urmează a fi definitivat pe parcursul semestrului 1, 2023.

Sub aspectul **automatizării procesului de audit financiar**, pe parcursul perioadei 2021-2022 au fost depuse eforturi pentru a optimiza utilizarea softului de gestiune a misiunilor de audit, și adaptarea acestuia ca cadrul normativ metodologic existent. Astfel, pe parcursul perioadei de raportare, prin intermediul sistemului au fost realizate 6 misiuni de audit financiar asupra situațiilor financiare consolidate în cadrul APC-urilor, pentru ciclul bugetar încheiat 2020 și 2021. Echipele de audit implicate au dat dovadă de deschidere în procesul de testare a soft-ului, fiind asistate pe parcursul misiunilor de audit de către membri grupului de lucru instituțional instituit, inclusiv pentru a identifica soluții de optimizare a interfeței sistemului create inițial. Pe tot parcursul acestei etape de implementare au fost discutate punctele bune ale acestui sistem și soluțiile potențiale de a atinge același nivel de asigura și control furnizat, dar a oferi o prezentare mai cunoscută și perceptibilă de către auditorii CCRM. Urmare a respectivelor activități, au fost întreprinse măsuri pentru a optimiza capacitățile informaționale ale sistemului în cauză, cât și a crea precondiții pentru omogenitatea infrastructurii TI din cadrul instituției. Pe parcursul următoarei etape de implementare, respectivul obiectiv se va bucura de atenție sporită.

PILONUL III: Îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate pentru sporirea impactului activității Instituției Supreme de Audit

Curtea de Conturi a aprobat în luna august 2022 **Strategia de comunicare pentru perioada 2022-2025**, drept un instrument care facilitează implementarea Strategiei de dezvoltare a CCRM. Scopul Strategiei de comunicare este de a spori impactul activității Curții de Conturi, prin consolidarea relațiilor cu părțile interesate și promovarea îmbunătățirilor în domeniul gestiunii finanțelor și patrimoniului public, generate de activitatea de audit. Strategia conține o **cartografiere detaliată a părților interesate și așteptărilor acestora, canalelor și platformelor de comunicare**.

În contextul **interacțiunii proactive cu părțile interesate**, a fost fortificată comunicarea cu **Comisia de control al finanțelor publice (CCFP)**, prin examinarea regulată a rapoartelor de audit în cadrul ședințelor CCFP, prezentarea sumarelor și sintezelor pe

domenii tematice de interes sporit, etc. A fost instituită procedura de revizuire editorială (de comunicare) a rapoartelor sumare prezentate în cadrul ședințelor Comisiei.

Conlucrarea cu **entitățile auditate, Executivul**, s-a îmbunătățit, un exemplu elocvent în acest sens este Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, 114 acțiuni incluse în Plan fiind elaborate în baza recomandărilor de audit din 65 de Hotărâri ale Curții de Conturi. De asemenea, CCRM și **Ministerul Finanțelor** au conlucrat în vederea consolidării funcției de audit intern, în contextul elaborării noului Program de dezvoltare în domeniul controlului financiar public intern.

Conlucrarea și comunicarea cu **organizațiile societății civile** (ONG) a cunoscut o dinamizare, prin organizarea de mese rotunde, seminare, ateliere, conferințe. Curtea de Conturi a conlucrat cu Transparency International în realizarea unui sondaj în rândul entităților auditate privind comunicarea cu auditorii CCRM în procesul auditului. De asemenea, de comun, au fost organizate ateliere de informare pentru autoritățile publice locale și societatea civilă locală, pentru a pune în discuție problemele sistemice identificate de CCRM.

Contribuția la **îmbunătățirea climatului sectorului public în domeniul combaterii fraudei și corupției** a fost impulsionată prin participarea la implementarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție (SNIA). În contextul evaluării implementării SNIA, au fost remarcate rezultatele CCRM și impactul sporit al activității instituției.

Campaniile de informare au fost focusate pe **promovarea auditurilor cu tematici sensibile pentru societate**, cum ar fi privatizarea, achizițiile publice, gestionarea patrimoniului public, starea patrimoniului dinafara țării, rapoarte tematice în contextul pandemiei Covid-19, sistemului de facilități fiscale și vamale, auditul conformității în domeniul gazelor naturale etc.

Pentru asigurarea eficienței mecanismelor de comunicare și asigurare a calității rapoartelor de audit, **revizuirea și asistența editorială și de comunicare** au fost incluse în procedurile descrise în noul Ghid privind managementul sistemului calității, care urmează a fi implementate cu începere din anul 2023.

Sporirea nivelului de **credibilitate și vizibilitate pe plan internațional** a fost asigurată prin partajarea experienței și cunoștințelor CCRM în cadrul evenimentelor și proiectelor internaționale. Printre realizările cu impact pot fi menționate: promovarea experienței

CCRM de organizare a sondajelor în rândul angajaților, pe plan internațional (Sesiunea de lansare a Inițiativei IDI TOGETHER); participarea la pilotarea Inițiativei IDI TOGETHER; participarea la proiectul internațional „Programarea strategică”, implementat de ISA Olanda; promovarea experienței CCRM într-un șir de domenii de activitate (SIA RMA, auditarea BS, comunicarea, bugetarea) în cadrul comunității internaționale (ISA Azerbaidjan); aprecierea progreselor Proiectului de cooperare CCRM-ONAS pentru 2020-2022 și inițierea unei noi faze de cooperare; aprecierea progreselor înregistrate în cadrul Proiectului de dezvoltare al UE și inițierea unei noi faze de cooperare.

La finele anului 2022 au fost lansate activitățile privind **schimbul de experiență și bune practici pentru auditarea bugetului de stat** între instituțiile supreme de audit ale Republicii Moldova, Georgiei și Letoniei, în contextul Proiectului „Consolidarea capacităților ISA din Georgia, Moldova și Ucraina în aplicarea îmbunătățită a Standardelor INTOSAI”, implementat de Oficiul de Stat de Audit al Letoniei. În contextul inițiativei, ISA a Letoniei va partaja experiența națională în ajustarea metodologiilor de contabilitate și de raportare ale sectorului public național la practicile internaționale. De asemenea, se planifică acordarea suportului ministerului de profil și schimbul de experiență în alinierea evidenței contabile și raportării financiare din sectorul bugetar la Standardele Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (IPSAS).

În contextul identificării **direcțiilor prioritare pentru activitatea internațională**, a fost promovată inițiativa de acceptare a Curții de Conturi drept observator în cadrul Comitetului de contact al ISA din statele membre ale UE și membru al Rețelei ISA din statele candidate pentru aderare la UE. În luna august 2022 CCRM a obținut statutul de observator în cadrul Comitetului de contact, iar la finele anului 2022 a fost acceptată drept membru al Rețelei.

Astfel, putem conchide că viteza de implementare a SD în prima perioadă de implementare a acesteia este sub nivelul estimat inițial în procesul de planificare multianuală, însă suficient de consistentă pentru a crea fundamentele necesare implementării activităților planificate pe parcursul celei de-a doua etapă de implementare (2023-2024).

În acest sens, se conturează următoarele **activități majore pentru a 2-a etapă a implementării Strategia de dezvoltare a Curții de Conturi**:

- întreprinderea măsurilor corespunzătoare în vederea implementării recomandărilor evaluării peer-review, îndeosebi axate pe acțiuni pasibile procesului decizional instituțional;
- organizarea activității instituționale conform structurii organizaționale aprobată în aprilie 2023; inclusiv prin operarea modificărilor corespunzătoare noilor sarcini în cadrul regulator intern;
- testarea redacției aprobate a Ghidului privind sistemul de management al calității pe parcursul unui ciclu finalizat de audit, și aprobarea acestuia în redacție finală;
- fortificarea colaborării cu Ministerul Finanțelor și alte instituții relevante în vederea consolidării raportării financiare conform acquis-ului comunitar;
- consolidarea capacităților instituționale de realizare a misiunilor de audit al performanței prin implementarea cadrului normativ metodologic aprobat, cât și fortificarea competențelor profesionale ale auditorilor, cu ajutorul partenerilor de dezvoltare;
- realizarea activităților direcționate spre consolidarea funcției de gestiune a resurselor umane în cadrul ISA; prin transpunerea bunelor practici internaționale, în limitele restricțiilor normative existente;
- implementarea instrumentelor TI în gestiunea misiunilor de audit financiar, cu asigurarea interconectării omogene a acestora în infrastructura TI a instituției;
- asigurarea condițiilor de funcționare a subdiviziunii cu sarcini analitice și a capacităților acesteia de a produce rezultate utile în planificarea activității strategice, operaționale și de audit;
- dezvoltarea și implementarea procedurilor de îmbunătățire editorială a rapoartelor de audit și produselor de comunicare, în conformitate cu Ghidului privind sistemul de management al calității;
- implementarea Strategiei de comunicare și impulsionarea colaborării cu părțile interesate pentru a spori și evalua impactul activității Curții de Conturi;
- consolidarea și diversificarea metodelor și instrumentelor de promovare a imaginii Curții de Conturi în cadrul activității internaționale de profil, preluând și împărtășind experiență și bune practici.